

Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1981

The ringing activity at Falsterbo Bird Station in 1981

GUNNAR ROOS & LENNART KARLSSON

Meddelande nr 97 från Falsterbo fågelstation

Stationens ringmärkningsverksamhet fortsatte under 1981 enligt de fasta rutiner, som började tillämpas under föregående år, alltså 1980 (se Roos & Karlsson 1981). Vid Fyren bedrevs sålunda daglig småfågelfångst under såväl vår (21 mars - 10 juni) som höst (21 juli - 5 november), kompletterad med daglig fångst av "vassarter" på Flommen under förhösten (21 juli - 15 september). Utöver detta standardprogram inskränkte sig verksamheten under 1981 i huvudsak till märkning av boungar i stationens holkar i Falsterbo stadspark samt osystematisk nätfångst på diverse lokaler under enstaka dagar.

I denna rapport lämnas en översiktlig redogörelse för årets märkningsresultat, varvid materialet indelats i fem kategorier, A-E (se Tab 2). I ett separat avsnitt redovisas dessutom fångstens åldersfördelning hos några valda arter höstarna 1980 och 1981.

Dags- och årssummor har i texten avrundats till jämna fem- eller tiotal. Mediantdatum (Md) betecknar den dag, då hälften av vårens respektive höstens samtliga individer av en viss art passerat, eller riktigare: fångats. Alla tidsuppgifter avser svensk normaltid; GMT + 1 timme. Vid åldersangivelser betecknar 1K årsunge, 1K+ fågel av okänd ålder och 2K+ gammal fågel (kalenderår).

METODER, FÅNGSTINSATS OCH PERSONAL

En beskrivning av de fångstmetoder, som sedan 1980 tillämpas i stationens standardiserade märkningsprogram vid Fyren och Flommen, har lämnats av Roos & Karlsson (1981). Och vi kan därför nu inskränka oss till en kort sammanfattning.

Under de fasta, årliga märkningsperioderna (se Tab 1) skall fångst bedrivas dagligen: under våren från gryningen och minst fyra timmar framåt (Fyren), under hösten från gryningen och minst sex timmar framåt (Fyren och Flommen). Vid ihållande regn och/eller hård vind får dock fångsten inställas. Som fångstredskap utnyttjas enbart slöjnat, i huvudsak japanska 9-metersnät. Antalet dagligen använda nät tillåtes variera med väderförhållandena, vilket är oundvikligt på "vindkänsliga" lokaler som Fyren och Flommen; dock får maximalt tjugo nät användas på vardera lokalen.

Fångstinsatsen under 1981 framgår av tabell 1, där antalet fångst- och nättimmar samt dagar med inställd fångst redovisas separat för Fyren och Flommen. Antalet dagar med inställd fångst på grund av otjänlig väderlek var under 1981 lägre än under 1980 (12 mot 20 dagar). Räknat i antal nättimmar var fångstinsatsen följdriktigt något högre under 1981 (19 200) än under 1980 (17 300), totalt en ökning på ca 10 % (Fyren vår: + 1 %, Fyren höst: + 11 %, Flommen höst: + 20 %).

Tabell 1. Fångstinsats vid Fyren och Flommen 1981. Inga fångstförsök under dagar med ihållande regn och/eller hård vind (> 13-15 m/s).

Trapping efforts at Fyren and Flommen in 1981. No trapping efforts on days with continuous rain and/or hard wind (> 13-15 m/s).

Lokal och period Site and period	Dagar Days	Timmar Hours	Nättimmar Net hours	Inga fångstförsök No trapping efforts
A: Fyren 21 Mar - 10 Jun	82	375	4550	2 dagar: 19 Apr, 28 May
B: Fyren 21 Jul - 5 Nov	108	660	9100	6 dagar: 25-26 Jul, 8, 20, 28 Oct, 5 Nov
C: Flommen 21 Jul - 15 Sep	57	325	5570	4 dagar: 25-26, 31 Jul, 17 Aug

Som ansvariga ringmärkare tjänstgjorde under 1981 följande personer, antal dagar inom parentes: Lennart Karlsson (186), Göran Walinder (44), Gunnar Roos (16) och Ulf Lundwall (1). Som assistent fungerade dagligen under såväl vår som höst Karin Persson, tillika guide för skolklasser och andra besöksgrupper. Under hösten medverkade dessutom en rad andra assistenter i arbetet under längre perioder, nämligen Jesper Danielsson (70), Peter Pyle (70), Bengt Bengtsson (20), Christer Strid (14) och Sonny Lundh (7).

RESULTAT

Totalt ringmärktes under året 27 180 fåglar av 90 olika arter, vilket är den högsta årssumma, som någonsin uppnått vid stationen (1980: 23 200). Av totalsumman hänför sig 26 380 (97 %) till standardprogrammet vid Fyren och Flommen (1980: 20 520) med följande fördelning: 4 115 under våren och 16 975 under hösten vid Fyren samt 5 290 under hösten på Flommen. Sex arter märktes under 1981 i mer än tusentalet exemplar, och tillsammans svarade dessa för två tredjedelar av årets totalsumma: rödhake 5 150, lövsångare 4 320, kungsfågel 2 710, rörsångare 2 390, blåmes 1 930 och talg-oxe 1 690. Ny märkningsart för stationen var svarthakad buskskvätta, fångad på Flommen den 28 september (1K).

Resultaten på de olika fångstlokalerna (A-E) framgår av tabell 2, och som ett komplement härtill har de tre högsta dagssummorna för några valda arter vid Fyren och Flommen sammanställts i tabell 3. Vad gäller standardprogrammet (A-C) kan de i tabell 2 och 3 redovisade resultaten direkt jämföras med motsvarande uppgifter i årsrapporten för 1980 (Roos & Karlsson 1981). Däremot är jämförelser mellan de båda årens totala artsummor, alltså inklusive kategorierna D och E, naturligtvis föga meningsfulla. I det följande lämnas några korta kommentarer till utbytet på de olika lokalerna, varvid vi utan särskilda hänvisningar utgår från de i tabellerna redovisade siffrorna.

Tabell 2. Antal ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1981 fördelade på olika fångst-lokaler. A: Fyren 21 mars - 10 juni. B: Fyren 21 juli - 5 november. C: Flommen 21 juli - 15 september. D: diverse lokaler, flygga fåglar. E: diverse lokaler, pulli. Fångstinsatsen på lokalerna A-C framgår av tabell 1.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Station in 1981 distributed on different trapping sites. A: Fyren 21 March - 10 June. B: Fyren 21 July - 5 November. C: Flommen 21 July - 15 September. D: various sites, full-grown birds. E: various sites, pulli. Trapping efforts on site A-C are summarized in Table 1.

	A	B	C	D	E	Årssumma Ann. total
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	-	-	-	1	3	4
Kricka <i>Anas crecca</i>	-	-	2	-	-	2
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	-	-	-	4	-	4
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	-	108	2	1	-	111
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	1	3	-	-	-	4
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>	-	-	2	-	-	2
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	-	-	-	1	-	1
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	-	-	1	1	-	2
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	-	-	1	-	-	1
Grönbenä T. <i>glareola</i>	-	-	4	-	-	4
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	-	3	-	-	-	3
Gök <i>Cuculus canorus</i>	-	-	-	1	-	1
Hornuggla <i>Asio otus</i>	-	-	-	11	-	11
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	-	-	-	9	-	9
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	2	6	1	-	-	9
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	-	2	-	-	-	2
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	2	62	-	3	-	67
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	-	7	-	3	-	10
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	-	3	-	-	-	3
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	-	-	65	17	-	82
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	3	20	509	52	-	584
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	-	4	21	2	-	27
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	11	277	64	4	-	356
Ängsdiplärka <i>A. pratensis</i>	1	23	6	4	-	34
Gulärla <i>Motacilla flava</i>	-	15	63	76	-	154
Forsärla <i>M. cinerea</i>	-	1	-	-	-	1
Sädesärla <i>M. alba</i>	10	89	17	4	-	120
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	46	359	1	5	-	411
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	168	280	29	9	-	486
Rödthake <i>Erethacus rubecula</i>	1824	3290	32	8	-	5154
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	8	11	-	-	-	19
Blåhake <i>L. svecica</i>	1	-	1	1	-	3
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	5	5	-	-	-	10
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	84	467	15	4	23	593
Buskskvättä <i>Saxicola rubetra</i>	3	28	158	5	-	194
Svarthakad buskskvättä <i>S. torquata</i>	-	-	-	1	-	1
Stenskvättä <i>Oenanthe oenanthe</i>	7	52	9	1	-	69
Koltrast <i>Turdus merula</i>	50	34	-	4	-	88
Björktrast <i>T. pilaris</i>	-	2	1	-	-	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	51	587	7	1	-	646
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	4	63	-	-	-	67
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	2	5	2	-	-	9
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	5	618	38	-	661
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	9	2	86	1	-	98
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	33	25	2241	94	-	2393

	A	B	C	D	E	Årsumma Ann. total
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	-	-	1	-	-	1
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	32	47	3	-	-	82
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	2	1	-	-	-	3
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	69	98	5	-	-	172
Törnsångare <i>S. communis</i>	46	41	23	1	-	111
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	28	216	10	2	-	256
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	24	78	1	1	-	104
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1	-	-	-	-	1
Kungsfågelsångare <i>P. proregulus</i>	-	2	-	-	-	2
Taigasångare <i>P. inornatus</i>	-	1	-	-	-	1
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	1	32	-	-	-	33
Gransångare <i>P. collybita</i>	24	100	-	-	-	124
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	849	2410	1046	13	-	4318
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	377	2333	-	-	-	2710
Brandkronad kungsfågel <i>R. ignicapillus</i>	-	1	-	-	-	1
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	10	108	4	-	-	122
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	-	6	-	-	-	6
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	15	194	8	5	17	239
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	4	-	-	-	-	4
Entita <i>Parus palustris</i>	-	1	-	-	-	1
Svartmes <i>P. ater</i>	2	18	-	-	-	20
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	15	1715	44	110	46	1930
Talgoxe <i>P. major</i>	79	1487	4	32	85	1687
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	-	3	-	1	-	4
Trädskrypare <i>Certhia familiaris</i>	5	14	-	1	-	20
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	13	1	-	14
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	14	38	15	-	-	67
Varfågel <i>L. excubitor</i>	-	4	-	-	-	4
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	-	159	-	-	-	159
Skata <i>Pica pica</i>	1	3	-	-	-	4
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	6	58	15	1	-	80
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	-	17	2	-	-	19
Pilfink <i>P. montanus</i>	-	137	2	4	7	150
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	118	544	-	4	-	666
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	4	259	-	5	-	268
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	29	78	2	4	-	113
Steglits <i>C. carduelis</i>	2	4	-	-	-	6
Grönsiska <i>C. spinus</i>	-	654	4	5	-	663
Hämpling <i>C. cannabina</i>	10	8	1	1	-	20
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	-	2	-	1	-	3
Gråsiska <i>C. flammea</i>	-	1	-	-	-	1
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	-	-	1	-	-	1
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	22	-	12	-	35
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	5	114	-	1	-	120
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	17	129	124	52	-	322
Totalt Total	4115	16975	5286	623	181	27180
Arter Species	51	71	48	51	6	90

Tabell 3. Antal ringmärkta individer under de tre bästa dagarna vid Fyren och Flommen 1981, valda arter.

Number of individuals ringed on the three peak days at Fyren and Flommen in 1981, selected species.

	Antal individer, datum			Summerad % av totalsumman		
	No of individuals, date			Summed % of total		
	1	2	3	1 + 2 + 3		
A: Fyren 21 Mar - 10 Jun						
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	16 7 Apr	12 8 Apr	10 19 May	10 17 23		
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	524 31 Mar	242 7 Apr	241 11 Apr	29 42 55		
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	20 19 May	18 20 May	7 12 May	24 45 54		
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	185 19 May	111 4 May	76 20 May	22 35 44		
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	185 4 Apr	129 31 Mar	15 7 Apr	49 83 87		
B: Fyren 21 Jul - 5 Nov						
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	66 20 Aug	34 7 Sep	19 8 Sep	24 36 43		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	87 6 Oct	57 9 Oct	46 28 Sep	24 40 53		
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	33 7 Sep	30 15 Sep	27 6 Oct	12 23 32		
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1033 6 Oct	218 12 Sep	159 9 Oct	31 38 43		
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	53 9 Sep	47 26 Sep	38 25 Sep	11 21 30		
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	125 9 Oct	70 6 Oct	49 12 Sep	21 33 42		
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	33 23 Aug	19 20 Aug	19 9 Oct	15 24 33		
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	47 6 Oct	26 9 Oct	5 28 Sep	47 73 78		
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	434 20 Aug	397 23 Aug	178 9 Aug	18 34 42		
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	585 19 Oct	585 22 Oct	121 9 Oct	25 50 55		
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	16 23 Aug	9 24 Aug	9 5 Sep	15 23 31		
Svartvit flugsn. <i>Ficedula hypoleuca</i>	33 23 Aug	18 7 Aug	16 9 Aug	17 26 35		
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	443 15 Oct	290 13 Oct	120 11 Oct	26 43 50		
Talgöxe <i>Parus major</i>	311 13 Oct	260 15 Oct	192 11 Oct	21 38 51		
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	49 12 Oct	29 15 Oct	20 13 Oct	31 49 62		
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	99 11 Oct	99 13 Oct	81 9 Oct	18 36 51		
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	140 11 Oct	29 22 Sep	23 13 Oct	54 65 74		
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	147 11 Oct	109 9 Oct	67 13 Oct	22 39 49		
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	29 25 Oct	23 22 Oct	13 27 Oct	25 46 57		
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	19 6 Oct	17 18 Oct	14 9 Oct	15 28 39		
C: Flommen 21 Jul - 15 Sep						
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	47 23 Aug	16 11 Aug	12 24 Aug	30 40 47		
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	66 9 Sep	31 7 Sep	28 8 Sep	11 16 20		
Kärrensångare <i>A. palustris</i>	10 14 Aug	8 21 Aug	7 6 Aug	12 21 29		
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	159 20 Aug	124 29 Jul	109 6 Aug	7 13 17		
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	197 21 Aug	149 20 Aug	88 23 Aug	19 33 41		

A: Fyren 21 mars - 10 juni

Totalt märktes 4 115 fåglar vid Fyren under våren, en nedgång med 20 % i jämförelse med 1980 (5 200). Fångsten dominerades av tre arter, nämligen rödhake med 1 820 (44 %), lövsångare med 850 (21 %) och kungsfågel med 380 exemplar (9 %). Enda övriga arter märkta i mer än hundratalet exemplar var järnsparv (170) och bofink (120). Rariteterna var få, och enda verkligt

anmärkningsvärda art var en lundsångare den 21 maj (stationens fjärde märkta exemplar av arten).

Av vårens samtliga fåglar fångades ungefär hälften under en kort period i början av säsongen, den 31 mars - 11 april. Bl a märktes då huvuddelen av rödhakarna, och toppdagen inföll hos denna art så tidigt som den 31 mars med 525 exemplar (Md: den 7 april mot den 17 april 1980). Mera normal var fångstens tidsmässiga fördelning hos lövsångaren (Md: den 12 maj mot den 15 maj 1980), och de högsta dagssummorna uppnåddes den 4 (110) och 19 maj (185).

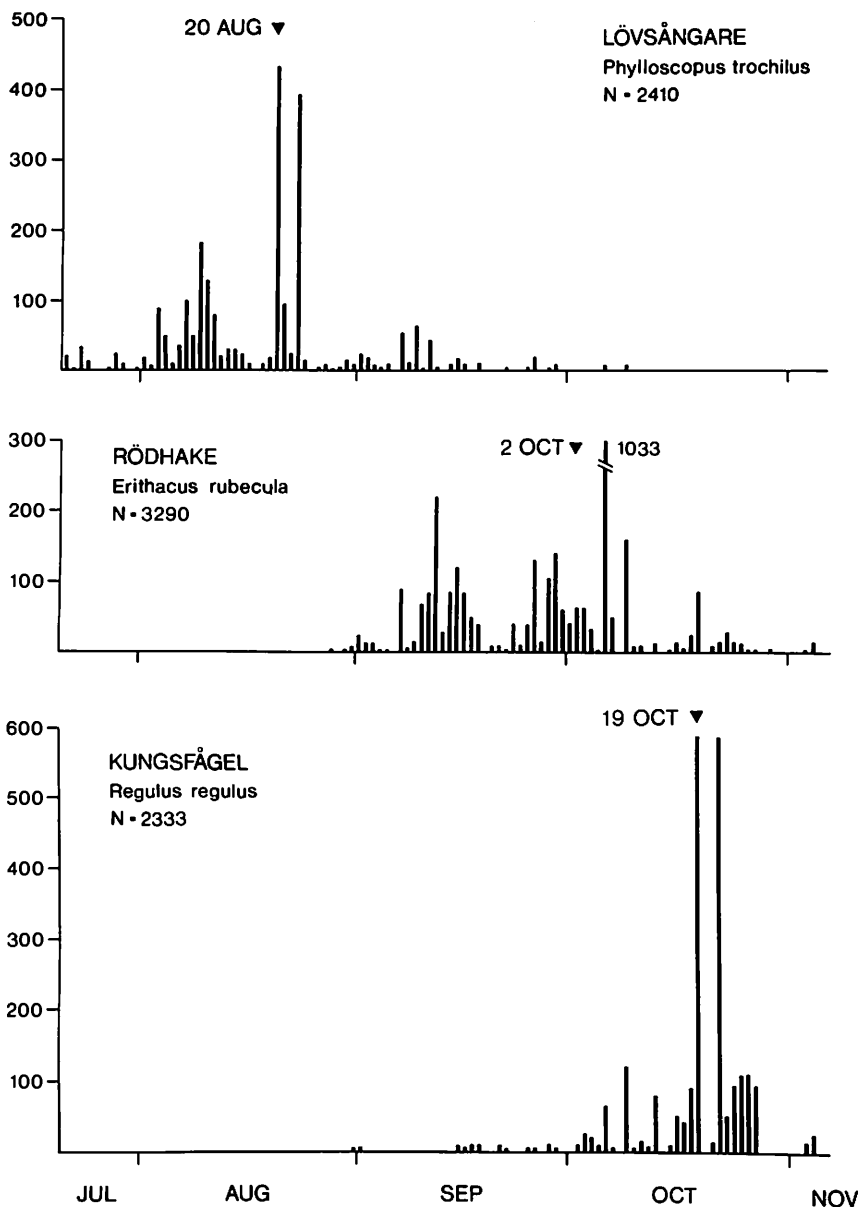

Huvuddelen av rödhakarna märktes under perioden 31 mars-11 april. Toppdagen inföll redan den 31 mars (525 ex). Foto: Jan Elmelid

B: Fyren 21 juli - 5 november

Utbytet av höstfångsten vid Fyren blev synnerligen gott: totalt 16 975 fåglar, vilket innebär en uppgång med 48 % i förhållande till 1980 (11 490). Talrikaste arter var liksom under våren rödhake med 3 290 (19 %), lövsångare med 2 410 (14 %) och kungsfågel med 2 330 exemplar (14 %). Samtliga dessa arter uppträdde vida talrikare än under 1980, vilket också gäller flera andra nattsträckare som taltrast (590), rödstjärt (470) och gärdsmyg (360). Fångstens tidsmässiga fördelning hos de tre dominerande arterna framgår av figur 1, och det skall endast tilläggas att sträckkulminationen hos såväl rödhake som kungsfågel inföll ca en vecka senare än under 1980.

Av de oregelbundna flyttarna uppträdde såväl blåmes (1 715) som talgoxe (1 490) synnerligen talrikt. För talgoxen innebär årets resultat i runda tal en fördubbling av tidigare toppnoteringar, och av allt att döma förekom hos denna art en betydande förbiflyttning av fåglar med ursprung på andra sidan Östersjön: fem kontroller i Falsterbo av unga talgoxar märkta i Lettland, Litauen (3) och Polen (jfr Lindholm 1978). Hos båda mesarterna var passagen i huvudsak koncentrerad till några få dagar i mitten av oktober, främst den 11 (blåmes 120, talgoxe 190), den 13 (blåmes 290, talgoxe 310) och den

Figur 1. Antalet dagligen ringmärkta exemplar av de tre vanligaste nattsträckarna vid Falssterbo hösten 1981 (Fyren 21 juli - 5 november): lövsångare, rödhake och kungsfågel. Median-datum har markerats med en pil.

Daily ringing totals of the three most common night-migrants at Falsterbo in autumn 1981 (Fyren 21 July - 5 November): willow warbler, robin and goldcrest. Median date is indicated by an arrow.

15 (blåmes 440, talgoxe 260). För blåmesen innebär detta, att sträckkullminationen inföll ca tio dagar senare än normalt (Md: den 13 oktober mot den 27 september 1980).

Andra invasionsarter märkta i tämligen stort antal var nötskrika med 160 (varav 150 den 11-17 oktober) och större hackspett med 60 exemplar (utspridda över hela hösten med en svag topp i mitten av oktober). Udda fynd av intresse i denna grupp var vidare två gröngölingar (den 24 juli och den 3 augusti, båda 1K) samt en entita (den 12 augusti, 1K). Båda dessa arter får i Falsterbo betecknas som rariteter, och tidigare hade endast en gröngöling och fyra entitor ringmärkts vid stationen.

Frånsett vissa invasionsarter brukar dagsträckande tättingar ej inta någon framskjuten plats i stationens fångstprotokoll, och årets noteringar för grönsiska (650), bofink (540) och bergfink (260) framstår mot denna bakgrund som anmärkningsvärt höga. Huvuddelen av de nämnda fåglarna fångades under en blåsig period med friska-hårda västvindar i mitten av oktober. Vissa dagar försiggick då sträcket på endast några få meters höjd, vilket möjliggjorde goda fångster i nät uppsatta på fyrdungens läsida. En annan dagsträckare, som under 1981 märktes i långt större antal än normalt, är sparvhöken: totalt 110 exemplar, de flesta fångade i grovmaskiga "vadarnät" (tidigare högstanoteringar: ca 50).

Höstens främsta rariteter var två kungsfågelsångare (båda 1K) samt en taigasångare (1K+) den 19 oktober. Av dessa arter hade tidigare endast två respektive fem exemplar ringmärkts i Falsterbo. Nämnas skall också en brandkronad kungsfågel (1K+ hane) den 27 oktober.

Med i det närmaste 10 000 märkta individer var oktober höstens i särklass fågelrikaste månad. Vid tjugo tillfällen uppnåddes då dagssummor på mer än hundralet fåglar med en markerad topp den 6 oktober, då inte mindre än 1 620 fåglar, varav 1 030 rödhakar, kunde förseres med ring (ESE 4 m/s, mulet och tämligen disigt väder). Mycket höga siffror uppnåddes

Årets rekordfångst innebär många hektiska dagar för stationens personal. Här ses Lennart Karlsson i färd med att vittja näten i fyrträdgården. Foto: Leif Hansson

emellertid också den 9, 11, 13, 15, 19 och 22 oktober, alla med dagssummor på 750 - 1 000 exemplar. Bästa fångstdagar under höstens tidigare del var den 20 och 23 augusti, båda med ca 575 märkta fåglar (430 respektive 400 lövsångare).

C: Flommen 21 juli - 15 september

Liksom vid Fyren gav höstfångsten på Flommen ett gott utbyte: totalt 5 290 fåglar, vilket innebär en uppgång med 38 % i förhållande till 1980 (3 830). Talrikaste arter var här rörsångare med 2 240 (42 %), lövsångare med 1 050 (20 %) och sävsångare med 620 exemplar (12 %). Av dessa uppträdde rör- och lövsångaren betydligt talrikare än under 1980, sävsångaren däremot något fåtaligare. Andra arter med tämligen höga fångstsiffror var ladusvala (510), buskskvätta (160) och kärrsångare (85). De bästa fångstdagarna på Flommen inföll den 20, 21 och 31 augusti, alla med 300-350 fåglar.

Under hösten fångades 32 pungmesar i Flommen.

Foto: Jan Elmelid

Till årets mera remarkabla händelser får man räkna pungmesens uppträdande på Flommen, där 32 exemplar hamnade i fångstnäten under juli - september (mot totalt 10 höstarna 1974-80). Av dessa visade sig inte mindre än 18 vara märkta som boungar på andra skånska lokaler tidigare under sommaren, nämligen 15 vid Krankesjön, 2 vid Börringesjön och 1 vid Araslöv-sjön. Enligt Andell m fl (1981) inskränkte sig antalet märkta ungar på de båda förstnämnda lokalerna till 28 respektive 4, av vilka alltså hälften kunde kontrolleras på Flommen, de flesta ca en månad efter märkningen.

FÅNGSTENS ÅLDERSFÖRDELNING HÖSTARNA 1980 OCH 1981

Fångstens fördelning på unga (1K) och gamla (2K+) fåglar hos några valda arter vid Fyren och Flommen höstarna 1980 och 1981 framgår av tabell 4. I tabellen har endast medtagits arter, hos vilka samtliga eller så gott som samtliga individer kunnat åldersbestämmas med ledning av de kriterier, som redovisas av Svensson (1975) och Pettersson (1981). För ingen av de behandlade arterna överstiger andelen ej åldersbestämda fåglar 2 %.

Tabell 4. Fångstens fördelning på unga (1K) och gamla (2K+) fåglar vid Fyren och Flommen höstarna 1980 och 1981, valda arter. I totalsummor markerade med en asterisk ingår ett fåtal ej åldersbestämda fåglar (< 2 %).

Ringling totals at Fyren and Flommen in the autumns of 1980 and 1981 distributed on young (1K) and old (2K+) birds, selected species. Totals indicated by an asterisk include a few unaged birds (< 2 %).

	1980				1981			
	Total	1K	2K+	% 1K	Total	1K	2K+	% 1K
<u>Fyren 21 juli - 5 november</u>								
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	32	30	2	93,8	108	94	14	87,0
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	390*	375	14	96,2	280	247	33	88,2
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	2416*	2087	321	86,4	3290	2821	469	85,7
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	217	178	39	82,0	587	525	62	89,4
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	23	21	2	91,3	63	59	4	93,7
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	76	70	6	92,1	98	95	3	96,9
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	382	351	31	91,9	216*	199	16	92,1
Grå flugsn. <i>Muscicapa striata</i>	72	64	8	88,9	108	100	8	92,6
Svartvit flugsn. <i>Ficedula hypoleuca</i>	155	128	27	82,6	194	167	27	86,1
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	2288	2257	31	98,6	1715	1534	181	89,4
Talgöxe <i>P. major</i>	326*	289	36	88,7	1487*	1367	119	91,9
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	37	33	4	89,2	38	33	5	86,8
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	148*	106	39	71,6	544	241	304	44,3
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	83*	64	18	77,1	78	56	22	71,8
Grönsiska <i>C. spinus</i>	68*	49	18	72,1	654	372	282	56,9
Gulsparrv <i>Emberiza citrinella</i>	82	78	4	95,1	114	97	17	85,1
x				87,4				83,6
<u>Flommen 21 juli - 15 september</u>								
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	127	109	18	85,8	158	136	22	86,1
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	664	630	34	94,9	618	542	76	87,7
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	29	27	2	93,1	86	82	4	95,3
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	1678	1304	374	77,7	2241	1424	817	63,5
x				87,9				83,2

Hos sexton av de tjugo redovisade arterna uppgick andelen ungfåglar under båda höstarna till mer än 82 %, och i vissa fall utgjordes mer än 95 % av fångsten av årsungar (extremvärde: 98,6 % hos blåmes 1980). Hos de fyra återstående arterna, nämligen bofink, grönfink, grönsiska och rörsångare, var andelen ungfåglar väsentligt lägre, i genomsnitt mindre än 75 % (extremvärde: 44,3 % hos bofink 1981). Anledningen till den jämförelsevis ringa andelen ungfåglar hos de tre förstnämnda arterna, alla dagsträckare, är okänd. Däremot kan den låga ungfågelandelen hos rörsångaren åtminstone delvis ha sin förklaring i artens förekomst som häckfågel på fångstlokalen. Många av de gamla rörsångare, som fångas på Flommen under juli och början av augusti, är sålunda ej genomsträckare utan tillhör den lokala populationen (talrika, årliga återfångster).

Den låga andelen unga rörsångare kan ha sin förklaring i att arten förekommer som häckfågel på lokalen. Foto: Elvir Söderberg

Att fångstens åldersfördelning skulle spegla den reella åldersfördelningen i höstpopulationen verkar för flertalet arter minst sagt osannolikt. Även om vi bortser från ungfåglarnas dödlighet före höstflyttningen, skulle det nämligen då krävas att varje fågelpar producerade i runda tal 15-20 ungar.

Den höga andelen ungfåglar i fångstmaterialet torde i stället i första hand bero på skillnader i "rast- och fångstbenägenhet" mellan gamla och unga fåglar. Så är det exempelvis möjligt att de gamla fåglarna genomför flyttningen i längre men färre etapper än årsungarna (lägre "rastbenägenhet" hos gamla fåglar) samt att de gamla, mera erfarna fåglarna i högre grad än årsungarna undviker näten (lägre "fångstbenägenhet" hos gamla fåglar). Det sagda gäller naturligtvis i princip alla arter, även om skillnader här kan föreligga mellan kort- och långflyttare samt mellan dag- och nattsträckare. Hos partiella flyttare och invasionsarter tillkommer dessutom en annan faktor, nämligen den högre "flyttbensbenägenheten" hos unga fåglar. Detta sistnämnda förhållande är välkänt och dokumenterat i en lång rad arbeten (översikter hos exempelvis Lack 1954 och Schüz 1971).

REFERENSER

- Andell, P., Persson, O. & Öhrström, P. 1981. Pungmesen i Skåne 1981. - Anser 20: 205.
- Lack, D. 1954. The natural regulation of animal numbers. - Clarendon Press, Oxford.
- Lindholm, C.-G. 1978. Talgoxens sträck över Östersjön höstarna 1975 och 1976. - Anser, Suppl. 3: 145-153.
- Pettersson, J. 1981. Åldersbestämning av tättingar och vadare. - Ottenby fågelstation, Degerhamn.
- Roos, G. & Karlsson, L. 1981. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1980. - Anser 20: 99-108.
- Schüz, E. 1971. Grundriss der Vogelzugskunde. - Parey, Berlin und Hamburg.
- Svensson, L. 1975. Identification guide to European passerines. - Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.

SUMMARY

As in 1980, daily netting of resting migrants was carried out at Falsterbo (55.23 N/12.50E), South Sweden, in spring as well as autumn 1981. The netting efforts in the two main ringing sites, Fyren (lighthouse garden) and Flommen (reed bed area), are summarized in Table 1. Annual totals of all species are given in Table 2, and the three highest daily totals of selected species at Fyren and Flommen in Table 3. In addition, the daily fluctuations of the three most common night-migrants at Fyren in autumn are shown in Figure 1.

Out of a grand total of 27 180 birds, 26 380 (97%) were ringed during the periods with standardized netting at Fyren and Flommen (cf 1980: grand total 23 200, Fyren and Flommen 20 520). While spring totals of most species were smaller than in 1980, many species appeared in unusually high numbers in autumn, especially so in October when about 10 000 birds were ringed at Fyren (seven days with more than 750 individuals, 1 620 on 6 October being the peak figure). Irruption species ringed in rather high numbers in autumn were *Parus caeruleus* (1 715), *P. major* (1 490), *Carduelis spinus* (650), *Garrulus glandarius* (160) and *Dendrocopos major* (60). Eastern rarities were *Saxicola torquata* on 28 September and *Phylloscopus prorégulus* (2) and *P. inornatus* on 19 October.

In early autumn, 32 *Remiz pendulinus* were caught at Flommen. Of these no less than 18 were controls of birds ringed as pulli in the interior of Scania in June and July. Other interesting controls in 1981 were five young *Parus major*, which were ringed in Latvia, Lithuania (3) and Poland, respectively.

In Table 4, the ringing totals of twenty species in the autumn of 1980 and 1981 are distributed on juveniles (1+) and adults (2K+). In most species, the proportion of juveniles was very high, about 85-95 % in both years. Obviously, these figures are much higher than the true ratios in the autumn populations. Different factors influencing the age ratios in netting totals are briefly discussed.

GUNNAR ROOS & LENNART KARLSSON, Falsterbo fågelstation,
Box 17, 230 11 Falsterbo